Met een voorbeeld willen we dat verduidelijken.

Toen het schoolartsenvraagstuk aan de orde kwam, zijn er menschen geweest, die eenvoudig gezegd hebben: de zorg voor de gezondheid der kinderen is taak van de ouders, dus willen we onder geen enkele omstandigheid een dokter in school.

Dit klinkt zoo logisch, maar in wezen is het in hooge mate onlogisch.

Immers, men vergat, dat ouders die samenkomen in een schoolkring, juist daardoor ook ten opzichte van elkaar nieuwe verplichtingen krijgen en ten opzichte van elkanders kinderen een nieuwe relatie scheppen.

En hoewel het nu volkomen juist is, dat de Overheid in zulk een geval niet het orgaan is dat de zorg voor de gezondheid der kinderen moet overnemen, toch hebben de ouders gemeenschappelijk wel een taak. Elk ouderpaar toch moet aan de ouders van de andere kinderen waarborg kunnen bieden, dat zijn kind niet een besmettings-gevaar voor het schoolmilieu meebrengt. En de zedelijke verantwoordelijkheid voor het hygiënisch welzijn der school, wordt wel degelijk door de gemeenschappelijke ouders gedragen.

Daaruit volgt dan, dat die ouders alle tezamen wel degelijk de roeping hebben een schoolartsendienst, uitgaande van (het bestuur) de(r) vereeniging, te verzorgen.

De simpelheid van redeneeren zou hier dus een gevaar medebrengen en de juiste opvatting bedreigen.

* * *

Onze eisch tot handhaving van hetgeen het beginsel vraagt, brengt in de eerste plaats mede dat men principieel denkt, maar dat dan ook consequent doet en over heel de linie.

Misschien komen we later op deze kwestie nog wel eens terug. Thans willen we het hierbij laten.

Bij den nieuwen jaargang van ons blad, kan dan een nieuwe hoofdartikelenreeks aanvangen.

Slechts merken we nog op, dat langzamerhand het besef schijnt door te dringen, dat pogingen tot sociale verheffing alleen dan waarlijk effect sorteeren, wanneer zij gepaard gaan met de eerbiediging van de door God gestelde eischen van het leven.

Laten we er als gereformeerde belijders voor zorgen, dat we ook ten dezen opzichte onze roeping verstaan.

J. W.

UIT DE SCHRIFT

Dubbele bewaringsdienst.

Tot eene onverderfelijke en onbevlekkelijke en onverwelkelijke erfenis, die in de hemelen bewaard is voor u,
die in de kracht Gods bewaard wordt door het geloof tot de zaligheid.

1 Petrus 1:4, 5a.

Er ligt in dit tekstwoord een prachtige harmonie.

Er is een schat, een erfgoed; en er zijn aangewezen erfgenamen.

Die twee behooren bij elkander.

Maar zullen ze elkander ook ontmoeten?

Er is zoo vaak erfgoed, dat door den erfgenaam vurig wordt begeerd, maar dat hem nooit in handen komt, omdat het wordt vernield, geroofd, onbruikbaar wordt gemaakt, eer hij zijn hand er naar kan strekken.

Aan den anderen kant: er zijn gevallen, waarin de erfgenaam het goed, hem toegedacht, nimmer in handen krijgt, omdat hij zelf niet bleef bewaard voor zijn bezit. Hij kan er onverschillig voor worden; of er niet van weten; of door vreemde machten, buiten zijn wil, worden „gebracht, waar hij niet wil". Dan moge de erfenis veilig zijn, hijzelf komt tot haar niet.

Menschen nu zullen nooit een bewaringsdienst kunnen instellen, die erfgoed voor erfgenaam, en erfgenaam voor erfgoed, gereserveerd houdt. Hun heele leven, ook heel hun „verzekeringswezen", is eigenlijk gebaseerd op de grondgedachte, dat die twee elkaar vaak missen, en dat men dat missen kan berekenen, en in formule brengen: het vertoont een zekere „wet-matigheid", dat missen.

* * *

Maar daarom zien we ook de armoede van elke beeldspraak, die de wonderen van God zou willen „illustreeren" met menschelijke werken, als daar zijn, de dienst van de verzekering, en de bewakingsdienst. Zalig worden, ja zeker, bij de menschen is dat onmogelijk.

Maar Petrus' eerste brief, in eersten aanloop, wijst de geloovigen op God, bij wien alle dingen mogelijk zijn.

Ook het wonder van een dubbelen bewaringsdienst, die echter in één hand ligt, uit één plaats, uit één wil, verricht wordt, en dus eigenlijk slechts één dienst is, ook dàt wonder is bij God mogelijk. De dubbele dienst is één. Het is DE dienst. De bewakings- en bewaringsdienst van God, dien — Wachter.

De erfenis, zegt Petrus, het erfgoed, dàt is daarboven veilig, wèlverzekerd. De erfenis is grondig weggelegd; de bewarings-acte is zóó goed geschied, dat er geen wrikken meer is aan deze vastigheden (perfectum). De stoel van Christus is vast-gezet; het „Kind" der „vrouw" is weggerukt tot God en Zijn troon. Daarom liggen in Zijn verhooging alle erfgoederen vast. De tronen voor degenen, die van Christus zijn. De witte kleederen. De krachten, die, van God zelf als den Vader uitgaande, de gebrokenen van Christus straks transformeeren zullen naar Zijn beeld. Dat alles is veilig.

Maar die erfgenamen zijn nog op aarde, in een gistend levens- en geschiedproces begrepen. Zij dwalen af, trekken weg. Vreemde machten voeren hen, vervoeren hen. Bij de menschen is het onmogelijk, dat zij ooit de erfenis bereiken, ja zelfs, er naar begeeren, en begeeren blijven.

Maar het is mogelijk bij God. Hij stelt een tweeden dienst in, gelijk aan den eersten: hij bewaakt hèn hier beneden. Er is een ongebroken werken van den Geest, die de heiligen volharden doet. Er is een onuitroeibaar geloof, er is een dagelijks weerkeerende daad van God, in Christus, door den Geest. Dordrecht heeft de muziek van onzen tekst vastgelegd in het notenschrift der Dordtsche leerregels: over de volharding der heiligen.

En zoo is elk trekken van een mensch Gods naar boven, naar het erfgoed, een machtig ding; het is bewijs, dat de hemel en de aarde in één Wil-tot-jongsten-dag begrepen zijn. En de aarzelende bewegingen van het tot God toch telkens wéderkeerend angstig hart, ze zijn tenslotte vertoon van de groote Behoudende Kracht, die Christus' Stoel op graniet gezet heeft, en den bewakingsdienst der erfgenamen tot keerzijde maakt van den bewaringsdienst der erfenis.

De verloren zoon strompelde terug; God, die de Dichter is, hóórde daarin den vàsten gang; ijzer en koper waren onder die schoenen.

K. S.

KERKELIJK LEVEN

De efficiency-kerk.

Heinrich Frick spreekt in zijn opstel over „die gestaltenden Kräfte des westlichen Protestantismus und die protestantische Einheit" zich tamelijk breed uit over de nieuwere opvattingen, met name ten aanzien van het kerkbegrip, die ons aangewaaid zijn (ik zeg het opzettelijk zóó) in den tijd, die de conferentie te Stockholm, 1925, met haar „derde confessie" heeft doen geboren worden, voorzoover hij dat deed. Hij constateert, dat deze „derde confessie" een bepaalde oppositie voeren wil tegen het vóórdien gegevene, tegenover de roomsch-katholieke als eerste (oudste) en de reformatorische als tweede; en dat deze „derde confessie" speciaal in Amerika reeds verworteld lag, nog voor ze uitgesproken werd; dat dus, gelijk dat nu verder in den aard der dingen ligt, ook amerikaansche invloeden zeer sterk op de vorming van de idealen der „derde confessie" inwerken, en blijven inwerken, en het woord nemen.

Er is in Frick's beschouwingen (vooral inzake kerk en koninkrijk Gods) veel, dat mij, ook uit een oogpunt van geschiedbeschrijving, onjuist schijnt. Toch zegt hij rake dingen. Vooral over die amerikaansche invloeden en amerikaniseerende tendenzen.

Eerst constateert hij, dat de amerikaansche „boodschap"(!) van het komende Rijk het Rijk Gods ziet als den toestand der volmaakte sàmenleving. Het groote thema is: transformation of the world in the Kingdom of God. In onmiddellijk verband hiermee wijst hij dan vervolgens op de amerikaansche chiliastische voorstellingen, die zich heel organisch in een op zùlk een kerk-en-rijk-Gods-begrip gevormde gemeenschap invoegen. En in de derde plaats spreekt hij over het in deze kringen gegroeide kerk-begrip: de kerk is hier geworden tot een orgaan voor de rationaliseering van de nooden en raadselen van het leven; de gemeenschap, die opzettelijk voor dit doel georganiseerd werd. De „kerk" wordt hier consequent gezien als een functie van het koninkrijk Gods. Dit laatste was dan evenwel — zie zijn eerste opmerking — reeds van karakter veranderd, en omgebouwd tot een soort van sàmenlevings-instituut in idealen zin. Vandaar, dat dus ook de „kerk" gezien wordt in dit licht; dat óók zij in den samenlevings-, den „Gesellschaft's"-stijl wordt omgewerkt. Dienovereenkomstig wordt de kerkgroei in wat wij zouden noemen: den weg van het genadeverbond (geboorte, doop, belijdenis) losgelaten als ideaal, en treedt daarvoor in de plaats de vrije daad van volwassenen, die — ik bedoel daarmee slechts een mij juist lijkende en bevattelijke, korte, typeering — bij zichzelf besloten hebben, toe te treden tot dezen kerkkring der Hooge Padvinderij. En dáármee hangt dan weer samen een andere trek, zegt Frick: de amerikaansche efficiency wordt ook beslissend voor de vraag, of „een kerk" een plaats met eere inneemt, wezenlijk kèrk is, ja dan neen.

Efficiency, — één onzer medewerkers schreef er uitvoerig over in ons blad; ik behoef er dus niets van te zeggen. Ieder weet, wat er onder verstaan wordt: de arbeid is „ingesteld" op het record. De beschouwing is niet meer qualitatief, doch quantitatief. De kerk is een wèrkhuis. Wat den kop tegen den wind houdt, wint het, heeft gelijk gehad; de rest, nu ja, — die verdwijne. Universalistische tendenzen, en een (naieve) beoordeeling van het universeel gegevene onder dit gezichtspunt besluiten dan de karakteristieke trekken van dit „kerk-begrip".

* * *

Het komt me voor, dat veel van wat dezer dagen de gemoederen beroert, begrijpelijk wordt, als men aan dit geestesproces terugdenkt. Ook wij kennen de probleemstellingen, die op dézen gedachtengang kloppen. Wat heeft de „kerk" gedaan in de sociale vraag? Hoeveel alarm heeft ze gemaakt bij den volkenbond? Waar is haar voorzorg? Hoeveel resultaten kan ze wijzen? Hoe dicht drong ze zich naar voren — in deputaten, zegt een nuchter mensch er kalmpjes bij... — op internationale congressen? En zoo voort. Efficiency. Werkhuis. Adres van het koninkrijk der hemelen. Boodschappen-zend-huis. Arbeidsgemeenschap.

En intusschen vergaan de dagen, en worden we even oppervlakkig en nerveus en keep-smiling-nivelleerderig als die amerikaansche „typen" het zijn, welke karakteristiek zijn voor het groote leven aan den overkant, gelijk het congresseert, en händel drijft, en over de wereld heen-seint. De groote massa daar achter is natuurlijk in den grond zoo niet; maar wordt meegetrokken.

* * *

Tegenover zulke tendenzen worde echter de groote waarde van het gereformeerde kerkbegrip weer naar voren geschoven.

De gereformeerde theologie heeft de verhouding tusschen kerk en koninkrijk Gods goed gezien; laat ieder persoonlijk in de kerk zijn levens-sterking, leven-wekking, hàrts-vernieuwing ontvangen uit Gods bizondere genade, en laat hem vandaar uitgaan naar het breede terrein van het koninkrijk der hemelen. De deuren van de kerk staan naar alle vier zijden wijd-open, open naar het rijk der hemelen. Maar de kerk is wat ànders dan dat rijk zelf; en niemand zal dat rijk met effect (en met efficiency!) kùnnen dienen, tenzij hij begrepen heeft, en gegrepen heeft, wat in de kerk hem gegeven, en ook opgelegd werd door God.

Daarom is het zoo jammer, dat hedendaagsche jongeren, en ouderen, en mede-christenen, en journalisten, soms meehelpen aan de verbreiding van de efficiency-kerk-idee, en, slachtoffer eenmaal van de nieuwere dronkenmakende leuzen, iedereen schouderophalend voorbijgaan, die nog over het kerkbegrip, en over zijn absolute beteekenis, blijft pràten. Ze vinden het gezeùr; en buitengewoon „ònefficient". Maar wij meenen, dat de efficiency van de personen onmogelijk is in het rijk der hemelen, tenzij de persónen in de kerk hun „accu" hebben geladen bij God-Jahwe. Vergeve men het efficiency-beeld van dien accumulator.

Het zal nog te bezien staan, wie méér en beter de waarachtige efficiency in het rijk Gods dient: degene, die een naamlooze massa, die enkele deputaten laat gaan naar conferenties van de Universeele Efficiency-Kerk (aanhalingsteekens!), opjaagt uit de ouderwetsche kèrk, dan wel hij, die blijft getuigen: om Gods wil, — laat uw kerkbegrip niet in den nevel komen, want dan is alles, alles wèg. Ook in het Rijk Gods.

Men ziet, dat we juist op het vòlk gewezen hebben. Op „de" personen, niet op een paar personen van het plooibare, licht in verzoeking komende, „vergaderingstype". De efficiencykerk, naar amerikaansch begrip gebouwd, geeft de draadjes in handen van enkelen. Die enkelen hebben geen hoogen hoed, ze dragen een amerikaansch overhemd. Ze denken dan, dat ze daarmee „volkstümlich" toonen te zijn. Intusschen is achter hen het volk een gemeenschap van ja-broers geworden. Maar in de kerk, die zich ontwikkelde naar gereformeerd kerkbegrip, is de deputaat, met of zonder hoogen hoed, niets zonder de volks-gemeenschap; komt uit dat volksleven (Nederlands historie!) een breede actie voor en uit kerk en rijk Gods; wordt een stempel gezet op heel een volksleven; en wordt de algemeene nivelleering tegengehouden. Ik beweer, dat de hedendaagsche efficiency-idealen Gods „bontkleurige" wijsheid in Zijn vòlksgemeenschap verhinderen te schitteren, en, met al hun vertoon van democratie, toch (en dan dezen keer in den leelijken zin van het woord) aristocratisch zijn: een paar menschen confereeren, zetten „boodschappen" in elkaar, en straks wordt de boodschap getypt en gedrukt, en overal naar gelijk model verzonden. Terwijl een blik in de een of andere Konfessionskunde — verzameling van vroegere belijdenisschriften — den kenner in de onderscheiden oude belijdenissen tevens een weerspiegeling laat vinden van vroegere cultuurgeschiedenis, voormalige politiek, en èigen-àà r d-ig leven, dat toch wijd zich uitbreidde, en in staat was, van binnen naar buiten, te komen tot internationale samenspreking (Dordrecht 1618). Tegenwoordig gaat